

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 14(940)

Reede, 20. aprill 1979

XXX aastakäik

V. I. Lenin
22. aprill

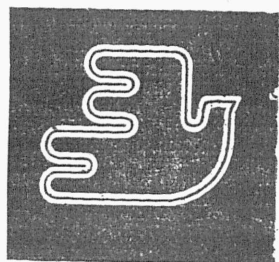
ÜLIÕPILASTE LAUPÄEVAK

V. I. Lenini 109. sünniaastapäevale pühendatud laupäevak viiakse meil läbi kahel pühapäeval. Esimene oli 15., teine on 22. aprillil.

Laupäevaku organiseerimisega tegeleb staap eesotsas haldusprorektor H. Eesmaaga. Staapi kuuluvad kõikide teaduskondade dekaanid ning ELKNÜ TPI komitee esindajad. Staabi koostatud plaan näeb ette laialdasi heakorrasustöid TPI ümbruses, samuti ka Aegviidu ja Klooga spordibaasis. 150 üliõpilast töötasid Spetsialiseeritud Autobaasi käsutuses.

13. aprillil toimunud laupäevaku esimeses pooles osales 745 üliõpilast. See teeb plaani täitmise protsendiks 106,4. Ära võib märkida A- ja M-teaduskondade üliõpilaste aktiivset osavõttu. Loodame, et seda entusiasm jätkub meil ka 22. aprilliks. Kõigile head laupäevakut!

KALEV TRUMM
TM-61

Aprillikuistesse enne-sessitormamistesse mahub parajasti tipitudengite kevadsemestri suurüritus — rahvaste sõpruse päevad, mis sedakorda toimuvad 19. korda.

Sõpruspäevadele saabus külalisi Moskvast, Leningradist, Riist, Vilniusest, Kaunasest,

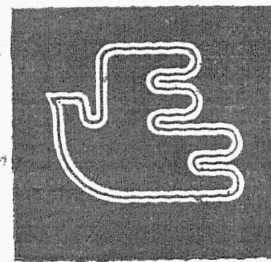

Dušanbest ning Prahast ja Budapestist.

Nädalapikkuse ürituse sarja avas esmaspäeval rektori vastuvõtt üliõpilaslossis. Pidulikus osas süüdati taas sümbolised sõprustuled, külalisi tervitas meie rektor Boris Tamm, muusikalist vaheldust pakkusid meeskoori kvartett ja Zanett Viesite Riist. Meeldivat meelelahutust sai iga õhtus osaleja Riia Popovi-nim. Raadiotehase tantsuvarietee «Andžins» esinemisest. Valsi- ja polkalood jalakeerutuseks mängis ansambel «Kröll».

Teisipäeval asetati lilled

Kevadpäevad
sõpruspäevad
nooruspäevad

sõitsid ka Tartu tudengid. Õhtupoolikul toimuvad vastuvõttud TPI huvialaklubides.

Homme lõpetatakse RSP-79 Nõukogu saalis.

Ja loodetavasti on kõik tipt-kad saanud rinda RSP märgi ning toaseinale RSP plakati ja vimpli.

Maarjamäe memoriaalkompleksi igavese tule juurde, osaleti plenaaristungis «Üliõpilase sotsiaalne aktiivsus. Internatsionaalne kasvatustöö». Õhtune üliõpilaskonf. J. Tombi nim. kultuuripalees ja rahvaste sõpruse kontsert olid parajaks lõogastuseks päevapingele.

Kolmapäeval istusid külalised kõik-see-meis bussidesse. Sõideti Tartusse TRÜ tudengite rahvaste sõpruse päevade avamisele.

Täna hommikul viibisid külalised vastuvõtul Tallinna Raekoja, asetati lilled V. I. Lenini mälestussamba jalamile. Kõha

Lilled Maarjamäel

Teisipäeval oli RSP esimene tööpäev, avaakordiks linnaekskursioon. Külalistele tutvustasid linna IK giidid Tiina Ronk ja Einari Suur, kes andsid huvitava ülevaate Tallinna kirevast ajaloo ja valgustasid ka tulevikku. Maarjamäe memoriaali jalamil meenutas meie isade kanglastegusid Pavel Zukovets. Külalisdelegatsioonide esindajad asetasiid lilled igavese tule juurde. Leinaseisakus langetasime pea.

Tutvustime bussiajast Põhja tal kihavate ehitustöödega, küsime laulaväljakul ja sõitsime taas tagasi TPI-sse, mees sõnad, mida RSP-79 pidulikul avamisel oli öelnud rektor Boris Tamm: «Loodan, et rahvaste sõpruse päevad aitavad ehitada teid uusi sõprussidemeid ja loovad sõpruse, mida ei saa väljendada sõnades, vaid mis on hinges.»

AGU SAVILA
TM-41

● Esmaspäevaõhtul üliõpilaslossis juhtisid Pille-Triin Valgmae ja Jüri Laast-Laas.

Sven Arbeti foto

PARTEIKOMITEES

* NLKP liikmeks võeti vastu elektroenergeetikateaduskonna üliõpilased Alla Bondareva ja Juha Lõmps. NLKP liikmekandidaadiks võeti ehitusteaduskonna üliõpilane Ahto Kaas, elektroautomaatikateaduskonna üliõpilased Tõnu Lumberg ja Pavel Zukovets.

* Mehaanikateaduskonna parteiorganisatsiooni büroo tööst üliõpilaste kõlbelsel kasvatamisel kõnelesid M. Graf ja J. Papstel.

Rektor BORIS TAMM ja prof. VERNER KIKAS ENSV teenelisteks teadlasteks

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 13. aprilli seadlusega anti Eesti NSV teenelise teadlase aunimetus teiste hulgas kahele TPI teadlasele: rektor akadeemik BORIS TAMMELE

* EÜE-79 ettevalmistamisest informeerisid R. Vihvelin ja I. Pihela.

* Kommunistliku laupäevaku läbiviimisest rääkis H. Eesmaa.

* TPI komsomoliorganisatsiooni tegevusest TPI parteikomitee otsuste täitmisel kõnelesid V. Arhangelski ja R. Vihvelin.

* Arutati olukorda ja töökorraldust meie riidehoidudes.

TPI ÜLIÕPILASTE XXXI TEADUSLIK-TEHNILINE KONVERENTS

23.—25. APRILL

Meie korrespondendi käsimusetele vastas TPI UTÜ Nõukogu esimees dots. MILVI LOITVE.

* Mõni sõna algavast konverentsist.

Konverents kannab järjekorranumbrit 31. Seega on tegemist traditsiooniga. Konverents töötab 32 sektsioonis, ettekanete arv ületab 500 piiri. Ootame ka külalisi vennasvabariikidest. Kaugemad osavõtjad on Kaukaasia ja Kesk-Aasia kõrgkoolidest.

* Kas on üldse vaja korraldada nii suure osavõtjate arvuga konverents?

UTÜ konverentsi nagu iga teaduskonverentsi eesmärgiks on kokkuvõtete tegemine teadustöös saadud tulenaustest. Raske on alahinnata konverentsi osatähtsust üliõpilaste kaassamisest teadusesse ja neile loovseisva esinemise kogemuste andmisel.

* On Teil kui konverentsi põhilisel organiseerijal mõningaid soovide?

Soovin esmajoones aktiivset osavõttu konverentsist nii üliõpilastele kui ka õppejõududele.

ANTS LAANSOO

• KÕIK LAUPÄEVAKULE! •

Meie ja ühiselamu

Viimase ajal on palju juttu tehtud korratustest ühiselamus. Minu arvates ei sellest paremaks ei muutu, kui «Tallinna Politehnikus» avaldatakse poolitopistlikke jutukeid muinasjutuühiselamust. Kas pole probleem selleski, et majanõukogu seisab liiga kaugel tudengist? Majaelanik näeb majanõukogu vaid kord-kaks semestris ja sedagi siis, kui toa kord on kaks ja tuleb vastu võtta lisavalvekord. Paljud näevadki praegu majanõukogu funktsiooni karistuste ja valvekordade jagamises. Kas tõesti muudab üks lisavalvekord inimese hoolsamaks? Või ehk küll. Keskkoolist mäletan, et kooli ühiselamus püüti kogu maja ühtseks kollektiiviks liita. Mees on sellised üritused nagu korrustevahelised mälumängud, poiste ja tüdrukute igakevadine jalgpallimatš, kabevõistlused, seinalehtede konkursid, ühised tähtpäevad jvp. Usun, et mõndagi annaks meie

ühiselamutes teha, sest huvitavaid, hästi organiseeritud üritustest leidub alati osavõtjaid. Mõni sõna ka ühiselamukoosolekutele. Kas on õige see, et iga elanik nimetab varem oma allkirjaga kohaleilmumist? Selliselt kokkuaritud sõbrad istuvad loomulikult vaikelt-vaikelt nurgas aja maha ja ootavad koosoleku lõppu. Koosolek peaks olema siiski selline koht, kuhu minnakse vabatahtlikult, et täie häälega oma muredest rääkida. Parem olgu koosolekutel 20–30 aktiivset osalejat kui 100 muudistajat. Tõtt öeldes peab mainima, et nii mitmeski asjas oleme süüdi me ise, tudengid. Näiteks halv korras ühiselamus ja köögis. Võtame sellise pisiasja nagu suitsukonide ja prügi maha viskamine. Kes seda teeb? Ikka meie ise. Sageli on põrand mitmesugustest jääkidest päris valge. Öhtuti näeb köögis sellist pilti: nurgas on kuhjaga täis prüginõu ja kõrvale, põrandale

tekib teine prüghunnik, kuhu kõik hoolsalt juurde lisavad. Kõik on kanged halba korda kiruma, aga halvast paremat tegema vaid üksikud. Olgem siis inimesed ja pangem prügi selleks ettenähtud kohtadesse. Väga harva tuleb ette, et inimene oma kodu prügi maha loobib. Valus probleem on puhketoad. On hetki, kus tahaksid rahulikult istuda, mõtiskleda, lugeda, kuid kitarikas ühikaelu ja elurõõmsad tipikad selleks alati võimalust ei anna. Kas tõesti ei saa kogu ühiselamu peale ühtki puhketuba korda teha ja avada? Kui asi seisab toa remondis ja korrashoius, siis minu teada oleks abilisil küllaga, kes rõõmuga näeksid väikest vaeva, et hiljem aeg-ajalt puhketuas rahulikult aega veeta. Juba pool aastat on kõigis ühiselamutes duširuumides «jahinguolukord». Pool aastat on küllalt pikk aeg, et vea kõrvaldada. Sügisel oli vähemalt re-

mondimehi näha, aga nüüd on needki kadunud. Mida peab inimene tegema, kui ta tuleb läbimärjana väljast treeningust või sporditunnist, aga ühiselamu duširuumis on naiste päev? Vinge tuulega just II ühiselamuses minna ei tahaks, sest tuul võib märjale nahale paha teha. Lõpetuseks probleem, mis kindlasti huvitab paljusid. Tuleb mulle näiteks külaline Tartust; endine pinginaaber. Loomulikult annan talle öömaja. Kui aga toimub elanike kontroll, jääme vahele mõlemad. Kas ei oleks võimalik kogu maja peale luua üks-kaks tuba külaliste jaoks, sest mõni vaba ruum ikka kuskil leidub? Paljudele võib tunduda, et kerge on probleeme tõstatada, aga proovi neid lahendada. Tuleb siiski proovida, sest iseenesest ei lahene ükski probleem.

TOOMAS RIHVK
EE-22

KOMMENTAAR
Kenad mõtted. Muldugi, hea oleks, kui oleks... Miks siis ikkagi ei ole?
I ühiselamu komandant Male Silderoo (töötanud selles ametis TPI-s 4 aastat) ütles, et puhkeruum on tõe poolest vald V korrusel avatud. Rohkem avada ei saa — tudengid lõhuvad mõõbli, lükkavad puhkeruumi laud kokku ja hakkavad pinki mängima. Ühes puhkeruumis töötav joonestussaal on pidevalt luku taga — kallid asjad sees, pole mõeldavgi, et avatud ukse taga palgal seisaksid.
Duširuumide täielikuks korda-seadmiseks pole komandandi sõnade järgi vahendeid ja summasid.
Koristajatest on puudus (7 peab olema, 2 on). Koristavad komandandid ise. Tudengite järel koristamine (eriti esmaspäeva hommikul!) on äärmiselt ebameeldiv tegevus. Igatahes omas kodus ei käitu keegi nii nagu ühiselamus — viskab ükskõik mida ükskõik kuhu.
Niisil — kas ei peaks üldtööd loo lõpu süttav üleskute olema suunatud eelkõige loo kolmandas lõigus räägitule? Kas pole tudengil mitte kõige lihtsam alustada kõige lihtsamast — enda järel koristamisest, et oleks tõesti nagu kodus. Ükski paberilipakas ise prügikorvi ei randa, ei hakka seda ilmselt tegema ka kõrgelt haritud inimeste käest.
Mis puutub majanõukogudesse, siis vajab nende tegevus ja selle põhjendus, nende soovide-võimaluste vahekorra ilmselt pikemat selgitust näiteks majanõukogude esimeeste poolt TP veergudel lähemas tulevikus. Ootame initsiatiivi.
TP

KROONIKA

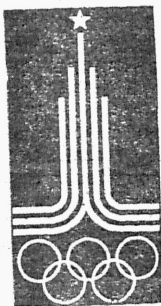

Meie ametiühingukomitee esimees on 4. aprillist TOOMAS TIHKMA.

T. Tiikma on sündinud 16. oktoobril 1945. aastal. 1969. aastal lõpetas kuitusega TPI tööstusliku soojus-energeetika erialal. Sellest ajast alates on töötanud tööstusliku soojus-energeetika TU laboris inseneri, vaneminseneri, vanemteaduri, osakonnajuhatajana. Märtsis 1977 kaitses väitekirja ning tunnustati teaduskraadi vääriliseks. ELKNÜ 1978. aasta preemia laureaat. NLKP liige 1974. aastast.

Neljapäeval, 12. aprillil kogunesid meie tudengid ja töötajad esimesele olümpiapäevale. 1980. aasta olümpiamängude ettevalmistuse käiku tutvustas «Olümpia-80» Tallinna valitsuse juhataja, Eesti NSV teeneline sporditegelane, 1954. aastal TPI mehaanikateaduskonna lõpetanu Oleg Sapožnin. Olümpiamängudest, muljetest ja emotsioonidest nendega seoses rääkis kehalise kasvatuskateedri õppejõud, Helsingi 1952. aasta olümpiamängudest osavõtnu Joann Lössov. Instituudi õppeprorektor Valdek Mikkal tutvustas eelseisvate olümpiamängude purjeregati ja TPI seoseid. Purjeregati ajal hakkab mitmesuguste abilistena tööle 2050 TPI üliõpilast. TPI annab purjeregatiks 350 võrreldavat valdavalt tudengit, kes hakkavad tööle regati organiseerimiskomitee

Olümpiapäev

käsituses, Sideministeeriumi liinis telefonistide ja tõlkidena, «Aerofloti» abilistena lennukiväljal. Lisaks saavad regati ajaks

TPI tudengeist abilisil veel mitmed ministeeriumid. Üliõpilased on 1980. aasta juulis-augustis müüjad, teenindajad hotellis «Olümpia» ja regati ajaks külaliste käsutusse minevas kolmes TPI ühiselamus. Meelelahutusosa aitavad sisustada 250 TPI võimlejat ja 100 rahvantsijat. 800 tehnikatüdengit töötab EÜE-s olümpiaobjektidel. Purjeregatiga seotud töö loetakse kas osaliselt või täielikult tootmispraktikaks. Palka makstakse 100–120 rubla kuus, pluss 40% preemiat, kui töö korralikult ja hästi tehtud. Dots. Valdek Mikkal ütles: «Olümpiapäev oli esimene omalaadne üritus meie majas. Selliste ettevõtmistega ka jätkame. Olen kindel, et soovijaid olümpiamängudes abilistena osalemiseks on rohkem, kui meil nõutakse.»

OLÜMPIAADI TULEMUSED ÜLDTEOREETILISTES AINETES

Viiendat korda võitsid meie instituudi üliõpilased osa olümpiaadist «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress». Olümpiaadi eesmärgiks on kaasa aidata üliõpilaste sügavate teadmiste omandamisele üldteoreetilistes ainetes ja äratada huvi nüüdisaja teaduse ning tehnika probleemide vastu.

Instituudivoorus selgitati parimad üldteoreetilistes ainetes, erialal ja tootmispraktikas. Kõige edukamad olid käesoleval õppeaastal üldteoreetilistes ainetes elektroautomaatikateaduskonna üliõpilased, kes ühtekokku saavutasid 11 auhinnalist kohta, majandusteaduskonna üliõpilased 10, mehaanikud 9 ja keemikud 6. Võrdselt 2 auhinnalist kohta said elektroenergeetika- ja ehitusteaduskonna üliõpilased.

Igas aines viit parimat üliõpilast autasustatakse rahalise preemia ja diplomiga. Tulemused ainetes kaupa:

MATEMAATIKA ÜLDAINENA.

I kurs. 1. Boris Borkman, LS-27. 2. Gunnar Veermäe, LE-22. 3. Ülo Sepp, LA-21. 4. Valeri Moskalenko, LR-27. 5. Toivo Kuus, TP-21. Parim õpperühm LS-27.
II kurs. 1. Mait Heidelberg, LI-41. 2. Toomas Sildam, LR-41. 3. Toivo Strandberg, LR-41. 4. Jüri Joonsaar, TI-41. 5. Aarne Kukk, TI-41. Parim õpperühm LR-41.

FÜSIKA ÜLDAINENA.

I kurs. 1. Jüri Lavrentjev, MA-21. 2. Olev Märtnen, LE-22. 3. Jaak Kümnik, AA-41. 4. Toomas Esvald, KA-41. 5. Kalev Formelster, MA-22. Parim õpperühm AA-21.

KEEMIA ÜLDAINENA.

1. Jüri Lavrentjev, MA-21. 2. Henn Antsov, MA-21. 3. Juhan Teder, TM-21. 4. Margus Tois, MA-21. 5. Aln Kivi, EV-21. Parim õpperühm MA-21.

KEEMIA ERIAINENA.

1. Peeter-Egil Lomp, KA-61. 2. Toomas Esvald, KA-41. 3. Marina Stševlanova, KA-27. 4. Evgeni Dmitrijev, KA-67. 5. Eduard Stiveiman, KA-27. Parim õpperühm KA-27.

VEENE KEEL JA KIRJANDUS.

1. Jelena Kaida, TR-41. 2. Raimond Sinisoo, LR-21. 3. Tiit Ling, LE-42. 4. Henn Nüus, LA-21. 5. Maire Klesment, TI-41. Parim õpperühm AA-41.

SAKSA KEEL ÜLDAINENA.

1. Helge Veermäe, TI-21. 2. Aare Olander, TM-41. 3. Anu Tánava, KM-21. 4. Jaak Konno, TR-41. 5. Meelis Ojasoo, AA-21. Parim õpperühm EE-21.

INGLISE KEEL ÜLDAINENA.

1. Sergei Lantšov, TR-47. 2. Alar Oja, KA-41. 3. Ülle Sikk, KU-41. 4. Andres Trikkil, KA-41. 5. Julia Jesevskaja, KA-27. Parim õpperühm MA-41.

TEOREETILINE MEHAANIKA ÜLDAINENA.

1. Mehis Ilves, MM-42. 2. Joel Kass, MA-41. 3. Kalle Kaldjär, MA-41. 4. Peep Voltri, EE-41. 5. Urmas Berg, MA-41. Parim õpperühm MA-41.
Onnitlame võitjaid!
Olümpiaadi TPI orgomitee sekretär LAINE HANSALU

NOOR MAJANDUSTEADLANE

Eedo Kalle

23. märtsil kaitses Eesti NSV TA Majanduse Instituudi Spetsialiseeritud Nõukogus edukalt kandidaadiväitekirja tootmise, ökonomika ja organiseerimise kateedri õppejõude pere noorim liige — assistent Eedo Kalle. Kandidaaditöö teemal «Tööstusliku planeerimise meetodite täiustamise võimalused lihtsustuses (Eesti NSV materjalide baasil)» valmis majanduskandidaat dots. J. Forminshi teaduslikul juhendamisel. Tööstussuundade pihutuse ja üha süveneva defitsiidi tingimustes on tööstusliku kasv määravaks tootmise arendamise ja efektiivsuse suurendamise teguriks. Seetõttu on

teretunud kõigi uurijate pingutused, leidmaks võimalusi tööstusliku seaduste, analüüsi, planeerimise ja prognoosimise meetodite täiustamisel. Dissertant on andnud sellesse tööstusliku uurimisvalda oma tõsise, põhjaliku ja sihikindla tööstusliku kaaluka panuse. Tööstusliku seaduste täiustamise analüüsi ja planeerimise probleeme. Tööstusliku seaduste regresseerimise meetodite väljatöötatud süsteem võimaldab komplekselt ja põhjalikult planeerida tööstusliku kasvu lihtsustuses.

Eedo Kalle kuulub tootmise ökonomika ja organiseerimise kateedri kollektiivi alates 1972. aastast, mil ta lõpetas TPI insenerökonoomistina. Aastatel 1975–1978 töötas E. Kalle tööstusliku teadusliku organiseerimise laboris vaneminsenerina, olles samal ajal kateedri juures mittetaskooni aspirantuuris. Töö ENSV Liha ja Pimastööstuse Ministeeriumiga sõlmitud lepingu-liste uurimistööde täitmisel oli baasiks, kust kasvas välja praktilise orientatsiooniga dissertatsioon. Eedo Kalle on tegeinud pidevalt ka pedagoogilise tööga, andes harjutustunde, juhendades kursuse- ja diplomiprojekte, ÜTÜ tööstusökonoomika ringi kaasjuhendajana on Eedo Kalle teinud märkimisväärt tööd tulevaste insenerökonoomide teadustöö suunamisel. Ta on energiliselt kaasa löönud instituudi ühiskondlikus elus rahvamalevasena, ALMAVU aktivistina. Ühingu «Teadus» lektorina propageerib ta teaduse uusimaid saavutusi. Kõige selle juures on tal jätkunud piisavalt aega ja hooit ka oma perekonna jaoks, kahe lapse kasvatamiseks.

Soovime E. Kallele niisama reibast pedagoogi- ja teadusmehesammu ning loodame, et järgneva aastakümne tegevust jääb verstaapostina tähistama edukalt kaitsitud doktoritöö.

Kolleegeid kateedrist ja TTO laborist

ESIMEST KORDA

Möödunud reedel tähistas oma esimest erialapäeva teenindusökonoomika kateedri ja kõik TL-ikad. Kell 10 algas Koplis teenindusala konverents. Sõna võtsid ENSV teenindusminister V. Hallmägi, majandusteaduskonna dekaan J. Toomaspoeg, Eesti Informatsiooni Instituudi direktor

J. Väljataga, teenindusökonoomika kateedri juhataja S. Mäeltsemees ning TL eriala lõpetanud ja üliõpilased. Räägiti ENSV teeninduse arenguperspektiividest, TL eriala üliõpilaste ettevalmistamisest TPI-s, noore spetsialisti ja teeninduse vahekorra j. a. aktuaalsetest probleemidest, mis

teenindusega seotud. Tehti ka kokkuvõtlikku statistikat TL eriala lõpetanute kohta. Asjalikult ja tõsimeelselt alanud päev jätkus juba tudengliku programmiga ühes vanalinnas kaunis saalis.

TEENI SELVE
TL-81

NTN • NTN • NTN

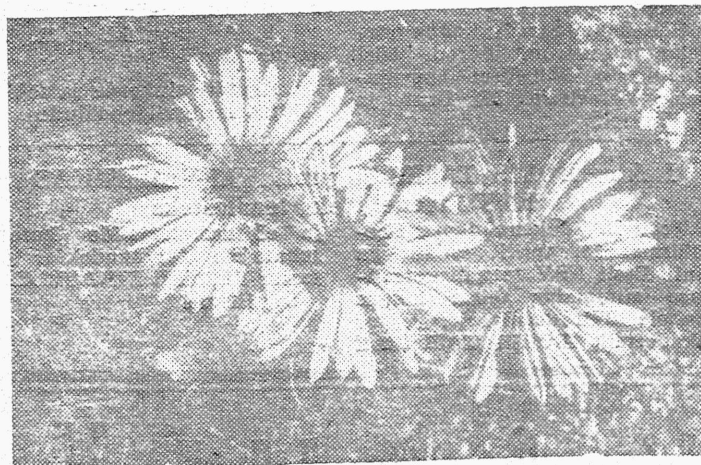
TPI Noorte Teadlaste Nõukogu viis läbi järjekordse parimate noorte ÜTÜ juhendajate konkursi. Teaduskonniti osutusid parimaiks: A — Ardi Reiner (elektrotehnika aluste kat.), E — Peep Sürje (autoteede kat.), K — Mihkel Mandel (toiduainete tehnoloogia kat.), L — Peeter Kitsnik (elektronarvutite kateedri), M — Jüri Riives (masinaehituse tehnoloogia kat.), T — Kostel Gerndorf (tööstuse juhtimise ja planeerimise kat.), ühiskonnatead-

dused — Kaie Kerem (poliitilise ökonomika kat.), üldteoreetiliste ainetes teaduskond — Gennadi Arjasov (teoreetilise mehaanika kat.).

TPI parimaks nooreks ÜTÜ juhendajaks tunnustati Kostel Gerndorf majandusteaduskonnast. Auhiinaks võimaldab ELKNÜ TPI Komitee tal saada turismiteaduse ühte sotsialistlikku riiki.

HANNO ROHTLA

Kevadeaimus õites vaid

F. ARONI foto

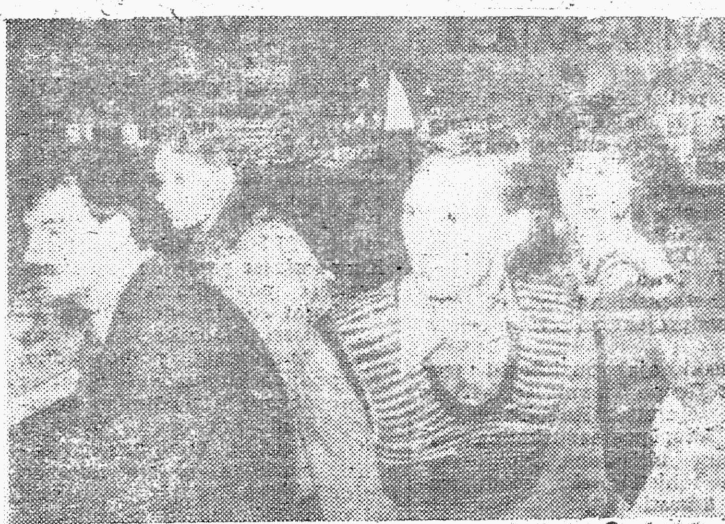
TP poolt möödunud semestril väljakuulutatud omaloomingu-võistlusele tuli 21 tööd. Ehkki võistluse teadaandes polnud sõnagi AINULT luulekonkursist, olid nimetatud 21-st 19 luuletust ja 2 proosapalat.

Töid lugesid ja ütlesid oma arvamuse TP toimetuse töötajad, filoloogid-ajakirjanikud Hille Karm ja Urmi Reinde, Pressiklubi esindaja, majandusüliõpilane Pille-Triin Valgmae, TPI vaneminsener, Kirjanike Liidu noortesektiooni Tallinna osakonna aseesimees Juhan Habicht. Meie võistluse tagasihoidliku saagiga tutvus ka ajakirja «Noorus» kirjandusosakonna toimetaja Rudolf Rimmel, kes «Nooruse» koostamisel TP aktiiviga ütles välja arvamuse, et luuletamine ja TPI sobivad kokku küll ja kes vähegi vajadust-soovi tunneb, kirjutagu aga julgelt edasi. Olgu see siis innustuseks-julgustuseks kõikidele meie tulevastes omaloomingukonkurssides osalejatele.

Seekordsele võistlusele esitatud tööde pingerida kujunes järgmiseks.

TP toimetusel ja Pressiklubil oli külas «Nooruse» toimetuse (peatoimetaja Vello Pilt, kirjandusosakonna toimetaja Rudolf Rimmel, üliõpilasosakonna toimetaja Hallar Lind). Ajakirjandushuvilised tudengid kuulsid «Nooruse» argipäevast ja probleemidest. Huvi tundus vastastikune. Olgu «Nooruse»

„NOORUS“

rus» viimasel ajal eelkõige teismeliste lugemisvara, jõuavad teismelisedki (vähemalt osa neist) kõrgkoolini. Ajakiri peaks senisest enam lugeda andma ka üliõpilaselust: see arvamus oli mõlemapoolne ning selle teoks tegemiseks astuti tol «Nooruse» tipihüütu vahest väikegi samm.

SVEN ARBETI fotod

1. Luuletused märgusõna all «Tudi-ludi» (avaldatud TP-s nr. 40, 1978). Autor TPI lõpetanu AIVAR VALDES.

2. Proosalugu «Sul on nina tahmane» märgusõna all «See tõsine lugu». Avaldatud TP-s nr. 9, 1979. Autor PRIIT KASEPALU, TP-61.

3. Märgusõna «Trio» all ilmunud luuletused «Kaks kahest» (vt. TP nr. 7, 1979). Autor ehitusmehaanika kateedri dotsent OTTO ROOTS.

Märgusõnaga «Barbara» toimetusse tulnud luuletused. Autor JUHAN TEDER, TM-41. Avaldame tänases ajalehes.

Ära märkida märgusõna «Asteroid» all ilmunud luuletus «Öö» (TP nr. 3, 1979). Autor OTTO ROOTS.

Oma hinnanguid konkursi kohta avaldab tänases lehes Juhan Habicht.

TP

Märgusõna «Barbara»

Romantic 79

Ma otsin sind või üksindust
ja rohkem midagi ei vaja,
ma vihkan neid, kes on mu
juures,
nad segavad mul unistada.

Ikka veel
näen sind tänaval
jooksen su järel
ja veendun, et jälle polnud see
sina

Midagi imelist südamele töid sa
midagi head... ja halba vist ka
midagi, mida ma öelda ei suuda
midagi, millest mõelda vaid
saan.

Su silmi näen ma leegitsevas
tules
su silmi näen ma taevatähtedes
su silmi näen ma siis, kui
silmad sulen
su silmi näen ma saadud
kahtedes.

Parem kui sind ma üal poleks
kohand
siis poleks teadnud millest ilma
jään
siis poleks üal armunult ma
ohand
siis poleks praegu sulle pead mu
käes.

Ta süda on jäänud sulle truuks
ehkki vahel sind ta maha salgab
ta on nagu noor kasepuu
lehti sügisel langeb, on talv
siis taas algab
see hoog ja see rütm
ja need kired kui leegid
siis korduvad taas
kuni taas tuleb keegi
paar kirglikku sõõmu
võitsnaer ja võitrsõõmud
maha suruvad tunded
nagu tikk kustub lumme
See kõik on kui mäng
mis käib mööda ringi
küll sütitab hetkeks
kuid tuumaks teeb hingi
ta veel on ta ise
ja sulle kord kingib
kõik õnne, mis üldse ta sulle
võib anda

kui päritut rõõmu
sa suudad vaid kunda.

JUHAN HABICHT

JUHAN TEDER
TM-41

MÕNINGAID MÕTTEID TPI-st JA LUULEST

Asudes kokkuvõtet tegema TPI kirjandusvõistlusest pean kõigepealt ütleva, et loomus polnud just väga rikkalik. Aga sellegipoolest ei tahaks latti liiga madalale seada ja vaataks töid kirjanduslikest (mitte õigekirja-) printsiipidest lähtudes.

Nagu teada, moodustavad (nagu igal pool mujal, nii ka kirjanduses) sisu ja vorm ühtse terviku, toetavad ja täiendavad teineteist ning ideaalsel juhul moodustavad ühtse terviku. Isegi meie võistluse tasel arvatakse võiks pikemata kõrvale jätta need tööd, kus kumbagi neist komponentidest leida ei ole. Aitäh osavõtu ja hea tahtmise eest «Picasso» ja «EH», aga vähemalt minu puhul ei jõudnud teie sõnum päralt. Samasse kasti paigutaksin ka «Recordi» argireaalsust puudutavad tööd. Aga sama märgusõna all on saadetud ka armaskohmakat looduslähedust, midagi juhanliivilikkust või ernstenolikkust, mis vähemalt paroodiana arvesse võiks tulla.

Mitte et tahaks huumorit alahinnata, lihtsalt ülevaate kerendamiseks võib loetleda «kergemasse» žanri kuuluvad tööd eraldi. Siia kuuluks siis «Trio» — meeldiv oma pretensioonituses (— kena sõnade: kolesteriini, «Melodie d'Amour», millel puhul veel üht-teist kohendada annaks, siis «Tudi-ludi» AGRIKOLETT'79, kus sisu ja vorm tõesti ühtsuse on leidnud, väljapeetult naiivsele värsistikule järgneb ootamatu puant, mis asjad oma kohale asetab. Ning oma žanris parimana täiesti heal tasemel («Pikri» omal näiteks) humoresk «Sul on nina tahmane».

Pretensioonikamate palade juurde asudes tuleks kõne alla kõigepealt ainus proosatükk «Hingemaa». Peakiri pole ilmselt juhuslik, tuglaslike motiivide võib tõepoolest leida. Tegemist on küll sürrealismiga ja praegusel kujul ei pea toimetust võimalikuks lugu lehes avaldada. Kuid hoolikama detailivaliku ja läbimõelduma kompositsiooni korral saaks sellest arvestatava ulmeminiatuuri (ulme-termin ühendab meil endas ju nii «science-fictioni» — mida meilgi vähehaaval viljeldakse — kui ka «fictioni», millele vastavat terminitki meelde ei tule). Hoolimata termini tohutust ulatusest ei taha «Hingemaa» sotsialistliku realismi mõiste alla mahtuda, kuid minu arvates ei kahanda see tema potentsiaalseid väärtusi.

Ja jälle luuletuste juurde. «Asteroid» on oma «Öös» sõندانud poeetide igavese ja armastatuima teema kallale asuda — kuuvalge õhtu oma igatsustega. Kena, ainult hoolikas vormi jälgimine kipub veidi sisu ahistama. Sama häda kimbutab ka «Barbarat». Paari parandusega saaks «Romantic» 79-st veelgi meeldivama luuleelamuse. Ja vabavärsi kasutamine on autorile samuti jõukohane, kutsub siin-seal sõnavalliku üle vaidlema. (arvatavasti on see hea märk — kehvide värside puhul vaielda-tahtmist ei teki, pigem juba soov värsid võimalikult kaugele ära visata).

Ning lõpuks «Tudi-ludi». Mõneti on tegemist kurioosumiga — kui teistel esinejatel on põhitähelepanu sisul, siis siin on väljapeetud, klassikaline vorm eesmärgiks. Nähtus oleks omaette hinnatav ka siis, kui luuletus seejuures ka sisutihjaks jääks. «Tudi-ludi» puhul enamasti ei jää. Nii et tema «Trio»-leiti möödunud noorusajast» pean kirjandusvõistlusele laekunud töödest kõige kunstiküpsmaks.

TANTSURÖÖMU LÄTTELT

Meie maja õppejõudude hulgas leidub mitmeid endisi «Kuljuse» tantsijaid, kes on seotud väga erinevate perioodidega ansambli elus. Läheneva juubeli puhul tülitame neist kolme.

1. Millal tantsisite «Kuljuses»?
2. Mis on sellest ajast kõige enam meelde jäänud?
3. Oli see kaotsiläänud aeg?
4. Kas praegu, õppejõuna tunnete veel huvi «Kuljuse» käekäigu vastu? Puudutavad Teld tema õnnestumised või ebaõnnestumised?
5. Mida tunnete, selstes «Kuljuse» kontserdikulutuse ees?
6. Õppejõu positsioonilt hinnates — kas peate «Kuljuse» tööst aktiivset osavõttu õppetööd segavaks?
7. Kas olete endise kuljuslasena teinud üliõpilaste hulgas reklaami «Kuljusele»?

Statistika kateedri dotsent
MAIMU SAAREPERA:

1. Aastatel 1950 kuni 1954.
2. Tore aeg!
3. Harjustruume otsimine. Tingimused olid üpris kehvad, harjutasime Toompeal Kohtu t. 4 maja koridoris, hiljem ühiselamu koridoris, kus tuli noormeestega ruumi pärast võistelda. Veel hiljem olid harjutused ka Koplis. Toimusid need hilja õhtul, nii et treeningu lõppedes tramm enam-ei käinud. Linna läksime kõik koos jalgsi.
- Meid kõiki vaimustas Salme Valgemäe temperament ja energilisus!
- Rühmas olid meil kõik ainult tüdrukud, vaatamata sellele oli kollektiiv ääretult tore. Kutsuti meid «Bulba-tüdrukuteks» (meie poolt edukalt esitatud valgevene tantsu «Bulba» järgi). Kõik olime majandusteaduskonnast.
- Kuigi reisisimisvõimalused olid sel ajal piiratud, esinesime võrdlemisi palju. Iga kahe nädala tagant toimusid institutis peoõhtud, alati pandi välja eeskava ning ka meie esinesime. See nõudis uut repertuaari ja Salme Valgemäe löigi meile mitmeid tantsu, näiteks «Marjulis».
- Toredaks ürituseks olid kõrgkoolide isetegevusolümpiaadid, osavõtt alati väga aktiivne. Pääsesime ka kord Tartusse lõppvoor, saime I koha. Pärast, demonstratsiooniesinemisel juhtus väike intsident — mina ja mu partner kukkusime, põrand oli libe. Hea, et ei juhtunud konkursi ajal!
- Tartusse sõit oli sel ajal suur asi. Kõik tahtsid sõita. Kontserte käisime andmas ka kolhoosides, kohale sõitsime veoautodega.
- Unustamatuks sündmuseks oli rahvariite saamine, Hääde-meeste riided.
3. Tore aeg, minu arvates ka kasulik ja vajalik aeg — saime ka füüsilise vormi.
4. Huvi on ikka, kuigi ehk mõnevõrra passiivne. Kui midagi trükisõnas silma hakkab, läheb süda soojaks. Tavaliselt on kirjutatud ikka head. Ilmselt pole «Kuljusele» viimasel ajal

ebaõnnestumisi olnudki, ikka esimeste seas igal pool. Tore!

5. Kuulutuse ees olen seisnud küll, enamasti pole võimalik olnud vaatama tulla ja sellest on alati kahju.

6. Tõsise asja pärast loengust puudumine kindlasti ei ole segav. Olen ise olnud üliõpilane, nüüd olen rühmajuhendaja ja võin kindlalt öelda, et ühiskondlikult aktiivsed üliõpilased ei jäta õppimist hooletusse.

7. Pean tunnustama, et olen vähe niisugust selgitustööd teinud.

Elektroautomaatikateaduskonna dekaan dots. JAAN VÖRK:

1. Tantsisin «Kuljuses» aastatel 1958—1965.
2. Palju meeldejäädavat hulgas on seda kõige enamat raske esile tõsta. Vast siiski toredad kaaslased.
3. Võinuks küsida hoopis vastupidi, siis saanuks jaatavalt vastata.
4. «Kuljuse» käekäigu vastu tunnen huvi. Mis puutub õnnestumistesse ja ebaõnnestumistesse, siis tundub, et esimest on palju rohkem. Selle üle olen rõõmus.
5. Tahaks kontserdile minna ja on kahju, et ise enam ei tantsi.
6. «Kuljusest» aktiivset osavõttu õppetööle segavaks ei pea. Võib-olla sellepärast, et õppetöös on tulnud kokku puutuda ainult tublide kuljuslastega. Aga kas kehvi üldse on?
7. Võin ainult lubada, et püüan end selles suhtes parandada.

Raadiotehnika kateedri assistent GUIDO LEIBUR

1. «Kuljuses» tantsisin viis aastat, 1970—1975.
2. Meelde on jäänud väga palju toredaid ühiseid üritusi, reise, kontserte. Olulisim on aga see, et ülepäävaste treeningutunde kõrval sai kogetud tugevat kollektiivsust ja dissipliinitunnet, õpitud oma vähest vaba aega kasutama.
3. Alati on võimalik valida: kas tegelda põhjalikult ühe või pealiskaudselt mitme asjaga. Tookord sai otsustatud esimese kasuks ja praegu ei kahetse.
4. Eelmise aasta sügisest tegeuseb «Kuljuse» juures ka viistlasrühm. Tore oleks, kui peale meie nelja praegu koos käiva paari valiks nii mõnigi endine kuljuslane uuesti tantsutee.
5. Mida tunneb kuljuslane enne järjekordse kontserdi algust? Kümneid kordi läbi elatud tantsijale, raske kirjeldada kõrvalseisjale. Eks midagi kordu ka pealtvaatajana saali astudes.
6. Ei pea, kui lisaks tahtmisele tantsida on ka tahtmine õppida.
7. Väga vähe.

HAMMASRATAS

5. aprilli südapäeval hakkas Toivo Liliu (EE-101) ühiselamutoas 1-505 oma sünnipäeva tähistama. Kohale tulid ka diplomandid Ain Tromp (ET-101), Leho Laik (ET-101), Urmas Krikk (EV-101) ja Tõnu Karu (EE-101). Joodi õlut ja lauldi. Leho Laigul ei tulnud aga hetkekski meelde, et tema diplomiprojekt on alles 0-seisus.

Samal ajal purjutasid toas 1-327 Henno Tamme (ET-42) ja tema teretuttav Raul Puur, kes on kaugõppeeaduskonna II kursuse üliõpilane. Kokkusaamise tähistamiseks toodi kohale 3 kasti õlut. Seda joodi ise ja jagati mõõdukajatele. Joominguga liitus ka Henno Tamme vend, kes on majandusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Kella 16 paiku koliti üle tuppa 805. Poest toodi õlut juurde. Joodi, suitsetati ja reostati tuba. Keegi kedagi ei keelanud ega takistanud. Ühiselamuvähe nägi, et majja toodi suuremas koguses õlut.

Finaali jõuti kell 17.20, kui kohale saabunud õppejõud palusid lõpetada võimsa meeste laulu. Nüüd selgus, et mitmeid peolisi ei tuntud isegi eesnimelise.

Palju õlut jäi pruukimata, õigemini see tuli jagada kontvederastele.

Nüüd on T. Liliu, L. Laik ja H. Tamme üliõpilasele eba-värika käitumise ja ühiselamutoa sisekorra eeskirjade ränga rikkumise eest eksmatricleeritud. Nõuamatus kanti A. Trombi, T. Karu, U. Kriki ja R. Puuri õpingukaardile.

Dekanaat

RAAMATU UUDISEID

1. Projekteerimise oskussõna (ENSV Riiklik Ehitusamet, Riiklik Projekteerimise Instituut «Eesti Projekt»). — 3. täiend. ja parand. väljaanne. — Tln.: Valgus, 1978. — 38 lk.
2. Õigusteatmik. Tln.: Eesti Raamat, 1978. — 480 lk.
3. Statistisches Jahrbuch 1978 der Deutschen Demokratischen Republik. 23. Jahrgang Herausgegeben von der Deutschen Demokratischen Zentralverwaltung für Statistik. Berlin: Staatsverlag, 1978. — 412 S., 7 Bl. Taf., Anh. 23 S., Sachregister 16 S.
4. Wegert, A., Ziemermann, H., Brockhaus A.B. Astronomie. — 5. überarb. Aufl. — Leipzig: Brockhaus, 1977. — 508 S., ill., 24 S. Taf., 38 Jose Bl. Taf.
5. Англо-русско-немецко-французский толковый словарь по вычислительной технике и обработке данных. 4132 термина. М.: Русский язык, 1978. — 436 с.
6. Англо-русский словарь по холодильной и криогенной технике. Около 20 000 терминов. 2-е изд. перераб. и доп. М.: Русский язык, 1978. — 467 с.
7. Заарик В. В. Нумизматический словарь. Львов: Вища школа, 1978. — 333 с.
8. Москва в цифрах 1978. Статистический ежегодник. М.: Статистика, 1978. — 158 с.
9. Народное хозяйство СССР в 1977 г. Статистический ежегодник. М.: Статистика, 1978. — 654 с.
10. СССР в цифрах в 1977 году. Народный статистический сборник. М.: Статистика, 1978. — 237 с.

transl. 23. aprillil 1979. a. kell 18.00
F. CHOPINI
džazide ühtlasi Tõnu Karu ja
ja
W. SHAKESPEARE
sõnad ühtlasi Tõnu Karu ja
džazide ühtlasi Tõnu Karu ja

Matkajate vahefinaal

Möödunud aasta novembris alustas Toomas Kangilaski juhtimisel tööd TPI suusamatkaskooli järjekordne lend, kelle eksamiiks said talvise õppevaheaja suusamatkad Karpasias, Põhja-Uraalis, Valdais ja Eestis. TPI-st sõitis vaheajaks Karpasiasse poolsada ja Lõuna-Eestisse paarkümmend suusamatkajat sooviga pea eksamitevõimusest klaariks saada ning uusi huvitavaid paiku näha. Karpasias kippus küll vihm ja lumehühesus ettevõtmist segama, kuid kõrgemal mägedes siiski lund jätkus, pealegi saidid matkade lõpuosas ka orud talvevalgeks. Matkaja raskusi ei pelga! Vtperused ja raskused taanduvad aja jooksul ning muljetse jäävad toredad matkasõbrad ja ühine rõõm nähtust-tehtust.

Märtsis, mil päike kõrgemal käes kaugemale põhja poole paistma hakkab, on paljudele suusamatkajale meelispäigaks Koola poolsaare Hibiinide ja Loozero mäed. Sellel kevadtalvel liikus Koola mägedes palju TPI matkaklubi eesliemblemiga rändureid — kuues meie matkagrupis käis sealset suusamõnusiid maitsmas üle 40 mat-

kaja. Neist 9 läbisid IV kategooria ja 7 III kategooria matkamarsruudid. Lõppenud talve raskeimaks matkaks TPI rändureile oli aga V kategooria suusamatk Lähispolaar-Uraalis Mait Teesalu juhtimisel.

Koola pakkus matkajale erinevaid ilmu, alates sulast, lumest ja purgaast kuni puid paugutava pakaseki koos õiste virmalistega. Lund oli palju, tihti ei ulatunud tagurpidi lumme torgatud suusakepp maa-pinnani. Mägedel metsapiirist kõrgemal oli tuul lume tihedeks puhunud, nii et sobiva kaldega nõlval võis lustlikke liulaskmisi ette võtta. Kui siis üksikuid «pommiauke» laskumistee tähisena mäenõlvale jäigi, ega seda mägedele pshaks pandud. Pealegi andis Koola kompensatsiooniks kõrgematelt kurdelt, mähharjalt ja tippudelt avanevad vaated lumistele-kaljastele mägedele ja kauguses sinetavatele metsadele.

Koola kasvavat populaarsust suusamatkajate hulgas näitavad ilmekalt suusarajad jõeor-gudes ning kohatavate matkagruppide suur arv. Nii nägi meie IV kategooria marsruuti läbiv grupp kahe nädala vältel

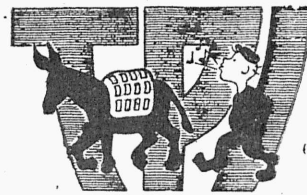
30 gruppi, ühel päeval piki ida-läänesuunalist «maanteed» liikudes 8 gruppi.

Tihe külastatavus paneb matkarajoonile tõsise koormuse looduse hoidmisel ja kaitsmisel. Vajab ju enamik gruppe kuuse- või männioksi telgipõhjaks ning metsakuiva okaspuud toidukeetmiseks ja telgiküttteks. Paljudes tuntutates peatuspaikades on juba praegu kuiva puu leidmine tõsine probleem.

Et vältida looduse vaesumist matkajate üha intensiivsemal mõjul, tuleks juba praegu tõsisemalt alustada matkavarustuse täiustamist. Nii peaks olema võimalik suusamatkal vajaduse korral toitu valmistada ja isegi telki kütta piiritussüsteemiga. Telgipõrandat katte põhjaosa peaks moodustama poroloonmatid.

Lõppenud suusatalv oli TPI matkajatele edukas. Kokku käis matkadel 32 rännuhuvilist. Rõõmustab nooremate kursuste agar kaasalöömine, kelle hul-gast on võrsumas ka matkaklubi uut aktiivi ning tulevase grupijuhte. Järgmise talve matkad peaksid seda lootust kinnitama.

Nüüd on järg suviste matka-

viisiide käes. Juba võistlevad suusamatkajad slaalomi- ja rallirajal, jalgsi- ja mägimatkaajad: treenivad kevadistele ja suvisete matkadele sihti seades. 8. aprillil toimunud Väana jõe süstalaril startis TPI matkaklubi 6 võistkonnaga, võitjaks tuli TPI I.

Maipühadeks lähevad paljud suusamatkajad vett proovima. Eesti jõgedele ja kaugemale. Jalgsimatkajad on sihtikule võtnud paigad Krimmis, Armeenias ja kõrbe- ning poolkõrbealadel. Päike võtab sel ajal imehästi, loodus aga on piduriil. Peale nägemisrõõmu ja puhkuse on need matkad heaks treeninguks tõsisemateks reideks valmistumisel. Ees on pikk suvi! Julget matkapaanide teostegemist ja palju matkaelamusi kõigile, kel rännupisik veres!

Matkaklubi esimees: ALEKSANDER KILK.

RAUDTEE TEHNIKAKOOLIST TALLINNA TEHNIKUMINI

Tehnikakõrgkoolid on reeglinavälja arenenud neile eelnenud madalama astme tehnikakõrgeasutustest. Ka TPI-le eelnenud tehnikakõrgeasutuste ajalugu ulatub kaugesse minevikku. Kahtlemata on meie instituudi üheks eelkäijaks Tallinna Raudtee Tehnikakool (TRTK), mille ajaloo kohta teeb uurimust TPI raamatukogu töötaja Peeter Erss. Mõõdame varsti tutvuda tema kogutud huvitava andmetega Tallinna Kõrgema Tehnikumi ja TRTK vahelistest sidemetest.

Tallinna Raudtee Tehnikakooli asutamise (15. jaan. 1880) ajal oli kogu Venemaa tööstuses arenemise üheks kitsaskohaks insener-tehnilise kaadri ettevalmistamine. Tehnilisi erialasid õpetati vaid mõnes erioõppeasutuses, näiteks 1773. a. asutatud Mäekoolis, praeguse nimetusega Leningradi G. V. Plehhanovi nim. Mäeinstituut. Õppetöö toimus ka 1809. a. sõjaväestatud Teedeinseneride Korpuse Instituudina asutatud ja 1864. a. avalikuks muudetud praeguses Leningradi Raudteetranspordi Inseneride Instituudis. Seejuures Venemaa esimene üldkasutatav raudtee Peterburist Tsarskoje Selosse avati 1837. a. ja Balti raudtee 1870. a. Sel ajal töötasid ka 1828. a. asutatud ja 1862. a. kõrgkooliks muudetud praegune Leningradi Lensoveti nim. Tehnoloogia Instituut; 1830. a. käsitöökoolina asutatud ja 1868. a. Imperaatorlikuks Tehnikakooliks nimetatamisega kõrgkooliks muudetud praegune Moskva N. E. Bauman'i nim. Kõrgem Tehnikakool; 1844. aastal tehnilise akadeemiana asutatud praegune Lvovi Polüteh-niline Instituut.

Eestlastele kõige kättesaadavamaks tehnikakõrgeasutuseks oli 1862. aastal saksa õppekeelega eraõppeasutuseks avatud Riia Polütehniline Kool, mis 1896. a. muudeti Riia Polütehniliseks Instituudiks, riiklikuks vene õppekeelega kõrgkooliks. Riia tehnikakõrgeasutuse tekkimine oli seotud järgmiste asjaoludega. Täiendavalt vähestele tehnilistele õppeasutustele hakati Venemaal 1840-ndail aastail tehniliste teadmiste propageerimiseks pidama loenguid mõningais ülikoolides, gümnaasiumides ja kreiskoolides. Nende hulgas olid ka Tartu Ülikool ja Riia 2. kreiskool. Tartus peeti näiteks 1845/46. õ.-a. loenguid keemias ja praktilises mehaanikas, prof. Göbeli keemialoengutel märgiti 126 kuulajat. Riias kujunesid loengutest edaspidi

süsteemaatilised tehnikaalased kursused ja 2./14. oktoobril 1862. aastal avati 15 õpilasega uue spetsiaalse tehnikakõrgeasutuse üheaastane ettevalmistuskursus (1, 2).

Sellest üldise matemaatika- ja loodusteadussuuna ettevalmistuskursusest arenes välja tehnikakõrgkool, mille rahvusvahelisel tunnustatud asutamisaastaks on 1862 (3). Aastal 1871 oli Riia Polütehnilise Kooli enamusel erialadel 2-klassiline (mõningail 1-klassiline) ettevalmistuskursus veel säilinud (4).

Helsingi Tehnikaülikooli ajalugu algab 1849. aastal asutatud Helsingi Tehnikakooliga, mille eesmärgiks oli anda keskharidust noormeestele, kes soovisid töötada tehnilisel erialal (5). Võib arvata, et see oli tolleaegse ühtse süsteemi kreiskool. Ka Tallinnas 1805. a. asutatud saksa õppekeelega kreiskooli juures 1816—1842. aastal töötas suhteliselt iseseisev kaubandusklass.

Ülaltoodud andmete puhul on tähelepanu vääriv see, et kõik loetletud praegusaegsed tehnilised suukoolid loevad oma juubellaastaid vastavalt alates aastast 1773, 1809, 1828, 1830, 1844 jne., millal asutati peamiselt keskastme või isegi alamastme õppeasutused. Umbes 25 NSV Liidu ja vähemaa tehnikakõrgkooli juubeliraamatute ja vastavate artiklite analüüs lubab teha järgmised järeldused. Tehnikakõrgkooli asutamisaasta määramisel on omaks võetud (peale haruldaste erandite) ühtne ajaloo algusest lähtuv seisukoht, mille olulisemad reeglid kõlavad nii.

1. Arenemisaastad kuuluvad tehnikakõrgkooli asutamisaastaks järgneva ajaloo sisse.

2. Juba kaugemale minevikku on võimalik ajaloo andmetega nihutada kõrgkooli asutamisaasta, seda suurem vabadusaste kehtib selle algajal tasemelisel ja seoseisel omaksvõtmisel.

Tehnilise hariduse ja ka üldise koolihariduse arengut Tallinnas alates 1880. aastast iseloomustavad lühidalt järgmised andmed. 1880. a. 3. novembril rajati vene ja eesti harilaste ning tehnikaspetsialistide üldkoosolekul Tallinnas Vene Tehnika Seltsi Eestimaa osakond (VTSEO). Asutajaliikmeks oli ka Tallinna Raudtee Tehnikakooli juhataja E. Mikvitš (6). VTSEO põhikirja konkreetsete ülesannetena oli ette nähtud tehnilise hariduse laiendamisele kaasaaitamine, milleks kavatseti rajada tehnikakõrgkooli ja kunstikoole. Kas nüüd otsest VTSEO mõjutusel või muudel põhjustel, kuid erinevaid koole rajati pidevalt juurde.

1880 — Eesti Tütarlaste Tehnika-klassikool; 1881 — alustas tegevust Peetri realkooli algul vilje-, hiljem kuueklassiliseks ja avati 7-klassilise tütarlaste gümnaasium; 1883 —

Tallinnas oli kokku 67 kooli, neist 52 erakooli. Koolides õppis 2574 poeglast ja 2497 tütarlast; 1886 — Tallinnas Raudtee Tehnikakool (TRTK) allutati Teedeministeeriumi õppeasutusse; 1887 — Tallinnas koolides asendati saksa õppekeele vene keelega. Seni said eesti lapsed alghariduse peamiselt saksa keeles; 1889 — asutati meeste- ja naiste erakursused; 1893 — TRTK juurde asutati 2-aastane ettevalmistusklass; 1892 — asutati naisteklassi ja kangakudumise erakool; 1895 — valmis TRTK hoone Tehnika tänavas. 1906 — asutati Kaubanduskool, mis muudeti riiklikuks 1910. a.; 1911 — alustas tegevust Tallinnas Tütarlaste Kommertskool; 1912 — asutati Tallinnas Eesti Kunstiseltsi kool, mille linn 1916. a. üle võttis ja kunstiklassikooliks muutis; 1913 — linnas algkoolides kaotati õppemaks; 1915 — alustas tegevust 1912. a. kavandatud linnas kesk-tehnikakooli Poeglaste Kommertskoolina, mis hiljem kujunes Tehnikagümnaasiumiks, Tallinnas Tehnikumiks (TT) ja Polütehnikumiks (7).

Seega oli keskastme TT asutatud juba enne Tallinna Kõrgemat Tehnikumi, mis alustas õppetööd alles 17. septembril 1918 ja tegutses viimasega üheaegselt.

Käesolevas artiklis on põgusalt tutvustatud peamiselt nende õppeasutuste rajamise diinaamikat, kus võisid Eestimaal, eriti Tallinnas elavad noored XIX sajandi teisel poolel ja XX sajandi alguses saada peale üldhariduse ka tehnilist haridust. Ühtlasi on äratoodud mõningad järeldused tehnikakõrgeasutuste asutamisaastate määramise kohta. Olemasolevate kohalike õppeasutuste piiratud tõttu olid eesti noored sunnitud tehnilisi erialasid kõrgemal tasemel õppima kas Riias, Peterburis, Saksamaal või mujal (8). Kuni viimase sajandivahetuseni Riias kaugemal tehnilisi erialasid õppivad noored kas saksastusid või venestusid ja kasutasid oma teadmisi harilikult väljaspool Eestimaa.

XX sajandi alguses suurenes keskikoolides tunduvast eesti rahvusest õpilaste arv. Koolides hakati õpetama eesti keelt. Selle tulemusena suurenes kohalike üliõpilaste arv Tartu Ülikoolis ja suurenes ka eesti rahvusest üliõpilaste organisatsioonide arv ning liikmeskond väljaspool Eestit. Ainuüksi eesti rahvusest tehnikakoolilaste tähelepanuväärne arv eriti Riias ja Peterburis XX saj. teisel aastakümnel (8) näitas kohaliku eestikeelse tehnikakõrgkooli rajamise vajadust.

Siiajuures tahaks veel ära märkida seda, et TPI peaks oma ajaloo küsimuste käsitlemisel väheselgi määral orienteeruma TRU kogemustele. Viimastel aastatel on TRU oma ajaloo materjale avaldanud paljudes spetsiaalsetes artiklikogumis-

kes ja raamatutes. Näiteks on kolme aasta jooksul (1975—1977) ilmunud kogumikke «Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi» vähemalt 6 eraldi raamatut, igaüks — 150—240 lehekülge.

Toetan täielikult ENSV TA Ajaloo Instituudi teaduse ja tehnika ajaloo uurija K. Martinsoni arvamust, et TPI ajaloo küsimuste lahendamiseks vajab avaldatud uurimustööde (mitte ainult ajalehe-) artikleid ja ajalooakadeemiliste ning sessioonide korraldamist.

Tean ainult ajalookandidaati V. Arhangel'ski uurimust 1966. aastast. Kas on sin põhjuseks ainult see, et näiteks soojusenergeetika kateedri dotsendid N. Rozanov ja L. Oispuu, kes uurivad teemat «Soojusenergeetika alaste õppe- ja uurimisalade TPI-s 1918—1978», omavad väga vähesed ettekujutusi 1880 tulemuste avaldamise suhtes? Käesoleva artikli faktiliste andmete osas on kasutatud peale äärmiselt teiste veel K. Roberti, V. Gasarova, O. Karma, G. Lukini trükis avaldatud materjale, SNE ja VNE koiteid.

Soojusenergeetika kateedri dotsent LEO OISPUU

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Programm der polytechnischen Schule zu Riga für das Jahr 1862/63. Riga 1862, S. 4.
2. Zur Erinnerung an die Eröffnung der Baltischen Technischen Hochschule in Riga am 14. Oktober 1918. Berlin—Riga—Leipzig, S. 28.
3. The World of Learning 1974—75, volume II. London 1976, p. 1605.
4. Organisationsplan der polytechnischen Schule zu Riga. Riga 1871, S. 38.
5. Helsingi University of Technology, 1974, p. 64.
6. K. Martinson. Vene Tehnika Seltsi Eestimaa Osakonna tegevusest (1880—1917). Kogumik II «Teaduse ajaloo lehekülgi Eestist». «Valgus», Tln., 1976, lk. 16—35.
7. Tallinna Tehnikum 1936—1937. Toimetanud E. Nurmaiste. Tln., 1937, lk. 36.
8. Tartu üliõpilaskonna ajalugu. Toimetanud J. Vasar. Tartu, 1932.

Kallis Mare, tunneme Sulle kaasa
ISA
surma puhul.
TE. 21

Vastutav toimetaja
G. HAZAK

«Tallinnский политехнический», орглан парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Tallinnского политехнического института.

Trükkikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42

Hind 2 kop.
Tell. nr. 942
MB-94506